

עין משפט
גזר מצוה

ה א ב מ"י פ"ו מה' גירושין הל' יג סמג עשין ג טו"ש"ע אה"ע סי' קמב סעיף טו:
ו ג מ"י פט"ו מה' שבת הל' טו טו"ש"ע א"ח סי' שסב סעי' ג וסי' שעב סעי' ו:

ז ד מ"י פ"ו מה' ברכות ה"ין פ"א מהלכות מנאקות הלכה ח סמג עשין כו טו"ש"ע א"ח סי' קס

ח ה מ"י שס סמג (סס) טו"ש"ע א"ח סי' קנט סעיף יח:

ט ו מ"י שס הלכה י סמג שס טו"ש"ע א"ח סימן קסב סעיף ג:

פסקי ר"ד

דאיכא תרי פסול ונדחו דברי רב חסדא דאע"ג דהוה חציו בתקון חכמים וחציו בקיום שטרות כשר הוא אלא אמר רבא אפי' הוא ואחר מעידים על חתימת ידי שני פסול מ"ט דילמא אתי לאיחלופי בקיום שטרות בעלמא וקנפיק נכי רבצא דממונא אפומא דחד שהאי פ"י שנים חתומים על השטר ומת' א' מהן ובא זה ואמר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חבירי ואמרנין התם בפ"ב דכתובות דנאמן אדם לומר זה כתב ידי אבל אינו נאמן לומר זה כתב ידו של חבירי אלא צריכים שנים להעיד על כתב ידו של חבירו ועכשיו אם נצטרף א' מן השוק עמו להעיד על כתב ידי של חבירו אע"פ שיש עליה שני עדים פסול משום דנפיק כולה ממונא נכי ריבצא אפומא דחד סהרא כששאומוז זה התם ידי נאמן וקיים חצי המנה שבשטר וכשמצטרף עם א' מן השוק להעיד על כתב ידו של עד שני נמצא שאותו חצי המנה ההלוי על עד שני של שטר יוצא על ידי שני וחציו פי' עד של שוק ורחמנא אמרה ע"פ שנים עדים יקום דבר דמשמע חצי דבר על פי זה וחצי הוא על פי זה הלכך פסול ואין לו תקנה עד שיעידו שנים מן השוק על כתב ידי שני ולא יצטרף הוא עם אחר והכי נמי גבי גט כשאומוז בפני נחתם חציו קיים ועד א' שבגט נכתב הגט על פי דהימננה רבנן כבי תרי ובשמצטרף עם אחר להעיד על חתימת לבדו והוה צריך להצטרף אותו של שוק מ"ה פסול אלא הכא דהוה השליח נאמן על שני העדים מה מוריד ולא גזרו האי אטו שטרות דעלמא דלא מהימן איהו (שליחות) בלחודיה עד שיצטרף אחר עמו כדאמי' מתקף לה רב אשי ומי איכא מידי דאילו מסיק איהו בכוליה דבוריה כשר והשתא דאיכא א' בהדיא פסול פ"י התם בקיום שטרות לא היה כשר הוא לבדו והוה צריך להצטרף אותו של שוק מ"ה פסול אלא הכא דהוה השליח נאמן על שני העדים מה

טו: המביא גזר

אני הוא עד שני פסול. וא"ת^א ומי איכא מידי דאילו אמר בפני נחתם כשר ומשום דאמר אני הוא עד שני פסול^ב ונראה לר"י כמו שאומר בירושלמי [פ"ג ה"ח]^א דכי אמר אני הוא עד שני נעשה כנוגע בעדותו דנראה דלכך צא להעיד על עדות חתימתו וא"ת וכיון דטעמא מש"ה הוא למה ליה למימר משום או כולו בקיום הגט כו' וי"ל משום דלאו טעמא גמור הוא זה אי לאו טעמא דלא כולו בקיום הגט דאין זה נוגע בעדות ממש:

גידוד חמשה ומחיצה חמשה בו.

פ"י בקונטרס^א אס היה חריץ עמוק חמשה והקיפוהו מחילה חמשה אין מצטרפין להיות תוכו רשות היחיד וקשה לר"ת דאמר בשבת בפרק הורק (דף נט.) וצ"פ בתרא דעירובין (דף נט:) דבור וחוליותו מצטרפין לעשרה ואע"פ שזה גבוצה וזה בעומק ועוד דאמר פרק כל גגות (שס דף ג:) צהדא גבי שתי תצרות זו למעלה מוזה^ג ויש גידוד חמשה ומחילה חמשה דמודה רב חסדא בתחמונה הואיל ורואה פני עשרה מערצת שנים ולא אחד וי"ל דלענין צ' תצרות זו למעלה מוז איירי הכא ולגבי עליונה לענין עירוב כדמוכח פ' כל גגות (שס ג:) א"נ לענין תל צרה"ר גבזה חמשה והקיף על גביו מחילה חמשה דלא חשיב רה"י לענין שבת וא"ת והשכז רה"י מטעם דאי צני מנח עליה ומשמש כדאמר בפרק חלון (שס עה.) גבי^ד מילאו כולו ביתדות^ה וי"ל דמייירי^ו ברחצ הרב^ז דלא שייך^ח מנח עליה מדיי אלא דצנצ' כר^ט:
הגנומל ידו אחת בנטיילה ואחת בשטיפה בו'. פ"י בקונט' נטל ידו אחת מן הכלי כתיקון חכמים ואחת בשטיפה צנהר צמי סאה וא"ת והיכי פשיט מהכא כי משי חדא ידא והדר משי לאידך דלמלא הכא מיירי שששה צבת אחת שטיפה לזו ונטילה לזו^י וי"ל דקסבר הש"ס דאין חילוק

דמסתברא דאי צזו אחר זו לא מהני ה"ה דצבת אחת נמי לא מהני אפילו שתיהן צנטיילה יד זו מכלי זה ויד זו מכלי אחר ורבינו תם גרס על פי המשניות נטל ידו אחת משטיפה אחת ידו טהורה וקפשיט מדקמני ידו טהורה ש"מ דחדא חדא מהניא וה"פ משטיפה אחת שנרץ לשפוך מן הכלי על ידיו צ' פעמים כדמוכח צכמה דוכתי במסכת ידים דנריך מים ראשונים ושניים ועל זה קאמר ואס נטל ידו אחת משטיפה אחת גדולה שהיא כשמים ידו טהורה כיון שים בשטיפה זו כשיעור מים ראשונים ושניים^א וקא מסיים בסופא שתי ידיו בשטיפה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית אע"ג דכשנוטל צשתי שטיפות לא צני רביעית השתא דליכא אלא שטיפה אחת נריך רביעית בשטיפה זו אצל ידו אחת אין נריך רביעית כי אמו משרי טהרה אלא שתהא אותה שטיפה מרובה כשמים:

הגנוז

מילתא דרצותא וקאמר הכי לא זו צלצד דלא אסהיד כלל אלא אף זו צפני נחתם חזיו פסול: ה"ג. לדידי לעולם צפני נחתם חזיו דמתני' לא איירי לאשמעינן שום רצותא ואי הוה נחית לרצותא הוי תני לה לדידי אלא היא גופה הוא דאשמעינן דקדמני דלא קמסהיד איניש באידך חזיו מידי ודקשיא לך אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם מינה שמענין דכ"ש הא ודאי אי תנייה צרישא מו לא איצטרך למיתני הא אצל השתא דמנא הא צרישא מוסיף ואומר ולא זו צלצד דליכא סהדותא דאיךד חזיו אלא אף זו דהאי קא מסהיד אכולה כתיבה והאי קמסהיד אכולה חתימה פסול: **גידוד חמשה**. לענין שבת דבעינן מחילה גבוצה עשרה או עמוק עשרה לרה"י ואס היה חריץ עמוק חמשה והקיפו מחילה חמשה: **אין מצטרפין**. להיות בתוכו רה"י. **משו צי תרי מרביעים**. והיינו לחלאין דלכל חד פלגא שיעורא: **מרביעים**. כלי מחזיק רביעית מלא מים: **ואפי' לשינים**. כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאמו משרי טהרה הכי מפרש בכל הבשר (חולין קז.): **דמשי חדא ידיה**. והדר משי לאידך: **הנוטל ידו אחת**. מן הכלי צוריקה על ידי^א כתיקון חכמים: **ואחת בשטיפה**. צנהר צמי סאה: **פלגא פלגא ידיה**. עד הפרק הוי מצות נטילה ונטל חצי השיעור תחילה ונגבזה וחזר ונטל חצי האחר: **דאיכא משקה עופת**. כשחזר ונטל חזיו השני לא יגבז הראשון לגמרי דעדיין משקה טופח:

יעשה לו אם יצטרף עם אחד מן השוק עמו להעיד על א' מן העדים לא מעלה ולא מוריד שטרות דעלמא דלא מהימן בלחודיה ונדחו גם דברי רבא אלא אמר רב אשי אפי' אמר אני עד שני פסול מ"ט אי כולו בקיום שטרות או כולו בתקון חכמים פ"י כיון שאין כזא ע"א אלא השליח לבדו איתמי הימננה רבנן כבי תרי בשמעיד על כל החתימה אבל השתא דאמר אני הוא עד שני נתקיימה חתימתו על פי מידי דהוה אקים דעלמא וכיון דחתימתו נתקיימה בקיום שטרות דעלמא צריך שתתקיים עם חתימת השני בקיום שטרות דעלמא בשני עדים ולא על פי חתקון חכמים דאו כולו בקיום שטרות או כולו בתקון חכמים שלא תקנו חכמים לחצאין וק"ל כרב אשי שלא נדחו דבריו: אמר רב חסדא גירוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפת

המביא גזר שני פרק שני גיטין

הוא ואחר. השליח ואחד מן השוק עמו ואס לא היה מעיד עליה אלא השליח לצדו ואפי' אמר יודע אני היה כשר אצל עכשיו שהיה אחר עמו פסול: **אפי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא**. כגון שנים החתומים על השטר ומת אחד מהם וצא זה ואמר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חצרי ונצטרף אחד

מן השוק עמו להעיד על כתב יד המת אמרינן בפרק צ' דכתובות (דף כה.) דאינו קיום עד שיהו צ' מן השוק מעידין על חותם המת דל"כ נפיק תלתא ריבציי דממונא אפומא דחד דקי"ל (סס) נאמן אדם לומר זה כתב ידי הרי חצי עדות ואס צא להצטרף להעיד על חותם חצירו עס אחר הרי ג' רביעית העדות על פיו ורחמנא אמר (דברים יז) על פי שנים דמשמע פלגא אפומא דהאי ופלגא אפומא דהאי. וגבי גט נמי אי אמר צפ"ג חזיו מהימן כתרי דשליח הוא וצחזיו השני הוא מצטרף עם אחר לקיימו צתורת שאר קיומי שטרות והכא גבי גט לא חיישינן לה דהא צללו אחר הוי מתכשר אפומיה דהימנוה רצנן כתרי אלא משום גזירת שאר שטרות הוא: **ניי ריבצא דממונא**. כל המומן יוצא על פי חסר רביע: **אני הוא עד שני**. היינו קיום הגט כשאר שטרות דאדם מעיד זה כתב ידי: **אלא**. לאו על כרחיך משנה יתירה דנקט רצותא אחא לאשמעינן מאי דלא אשמעינן בחדא אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם והיכי דמי כגון דצחזיו השני יש עדות דרצבא או דכרצ אשי ולאפוקי מדרב חסדא דכיון דמתני' משום רצותא אחא ולא פירש מאי רצותא אחא לאשמעינן על כרחיך אי אחת רשאי לתפוס המרובה כגון דרב חסדא אלא רצותא זוטרתי כגון דרצבא ורב אשי דהא לא שמעת מינה רצותא אלא משום דמשנה יתירה היא וכי משמע לן אפי' רצותא זוטרתי מו לאו משנה יתירה היא ואי הא דרב חסדא הוה

משמע לן פרושי קמפרש לה. וא"ת לאפוקי נמי מדרצבא ולא אשמעינן אלא הא דרב אשי דהיא זוטרא דרצבא נמי לא עדיפא מינה דהא בשאר שטרות^א נמי פסול כי נפיק נכי ריבצא דממונא אפומא דחד הילכך צגט נמי שייך למפסל משום שאר שטרות דלא ליחלוף. והא דלא גזרי' צשליח לחודיה כי אמר בפני נכתב ונחתם אהא עבדי רצנן היכיכא דלאצרכוה לאסהדי אכתיבה משום שאר שטרות דלא ליחלוף וכדאמרנין בפירקא קמא (לעיל דף ג.): **אמר לך רב חסדא ולטעמין**. דבעית למימר דמתני' לאשמעינן רצותא אחא ומדלג פירש^ב ידיה ש"מ לא סבר לה: **צפני נכתב אצל לא צפני נחתם**. מאי אשמעינן השתא צפני נכתב כולו צפני נחתם חזיו פסול הכא דלא מסהיד כלל מיציעא אלא על כרחיך תשני דמתני' כל חדא לא אשמעינן אלא גופה מאי דתני צה. ודקשיא לך ליתני בתרייתא וכ"ש קמיימתא לא זו אף זו קתני ואורחא דמנא דנקיט צרישא מילתא דפשיטא והדר מוסיף עלה

אבות או כבי כעין חצרי.
ו. בתל שהוא. שס. ז. בי' אבות או כבי כעין חצרי.
ז. להחשיבו רשות היחיד מטעם דאי. שס. ח. כעין עמוד רוחב ד'. שס. י. אבל בזה אחר זו לא. ריבצ"ה. יא. אע"פ שאין בהם רביעית כיון דאיתו משירי טהרה. מוס' הא"ש ומוס' חולין קז. ד"ה דלא.

טהורות לחצאין ה"ד אילימא דקמבר בי תרי מרביעית (נפקות) [והא נתן] מי רביעית נוטלין מהן לידים לאחד ואפי' לשנים פ"י פחות מרביעית הלזא אין נוטלין מהן לידים שאין בהן שיעור אבל אם היו רביעית ונטל מהן א' ונשתירו מהן נוטל מהן גם השני כדמפרש טעמא בפ' כל הבשר דמשירי טהרה קאתו אלא דקמשי חזא [חזא] ידיה והנתן הנוטל ידו א' וא' בשטיפה ידיו טהורות פ"י אחד נוטל בוריקת כולו כתיקון חכמים וא' בשטיפה ב' סאה ידיו טהורות דכל חזא וחדא חשיבא באנפי נפשה וה"ה נטל ידו אחד ונגבזה וחזר ונטל ידו אחרת טהורות אלא דקמשי פלגא פלגא ידיה (על) (מצות נטילה עד הפרק) ונטל חצי הפרק (ס"א איננו) ונטל חצי הפרק תחילה וניגבז (ס"א איננו) וחזר ונטל חצי האחר אמר דברי ר' ינאי אין ידים טהורות לחצאין. לא צריכא דאיכא משקה טופח וכי

מסורת הש"ס

א) ואריות ג. וש"ג,
ב) נערוזין ג:], א שם,
ד) מיר לת. דים פ"א מ"א חולין קז. ע"ש,
ה) [לגבי רש"י צ"ל והתניא אצל לגי ר"ת שפיר גרסינן והתנן דהך דנעצל ידו אחת משטיפה אחת כי היא משנה א פ"ב דידים,
ו) דים פ"ב מ"א,
ז) תיבת נמי נמתק. רש"ש,
ח) בדפ"ר דידך,
ט) ידיו רש"ש.

הגהות הב"ח

א) תרי"ה גידוד כי אס היה חריץ. ניצ ע"י סוכה ד ע"צ מר"ה פחות שהארכו הוא:

מוסף רש"י

גירוד חמשה ומחיצה חמשה. חלר שקקעטיה גבוה חמשה טפחים והסופו על אותו גובה מחילה חמשה (נערוזין ג:). מרביעית נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים. ואע"ג דלית צהו כדי רביעית לגבי הואיל ולכאון הוה כדי שיעור נטילה (מיד דח.).

מוסף תוספות

א. לרב אשי גופיה איכא למפרך כפריכה. רש"י.
ב. דהאי לישנא עדיף מבפני נחתם שהוה מועיל אף בשאר שטרות, ועוד אין לך בפני נחתם גדול מזה שהחי הוא בעצמו חתם. מוס' הא"ש. ג. ה' טוחס. מוס' הא"ש.
ד. עמוד ברה"י גבוה י' ורוחב ד' ונעץ בו יתד כל שהוה, מצוטט, ואם. מוס' סוכה ד: ד"ה פחות.
ה. חשיב כולו רה"י הואיל ואי בעי מנח ל"י מידי ומשמשש. שס.
ו. בתל שהוא. שס. ז. בי' אבות או כבי כעין חצרי.
ז. להחשיבו רשות היחיד מטעם דאי. שס. ח. כעין עמוד רוחב ד'. שס. י. אבל בזה אחר זו לא. ריבצ"ה. יא. אע"פ שאין בהם רביעית כיון דאיתו משירי טהרה. מוס' הא"ש ומוס' חולין קז. ד"ה דלא.

פסקי ר"ד (המשך)

עד שיהו או כולו בגירוד או כולו במחיצה פי' לענין שבת בעי' מחיצה גבווה עשרה או עמוקא עשרה לרה"י ואם היה חריץ עמוק חמשה ודיקפו מחיצה גבווה חמשה אין מצטרפת להיות בתוכו רה"י אלא כרמילת הוה ואין מטלטלין בו אלא בארבע: דרש מרימר גירוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפת ופסק תלמודא והלכתא מצטרפת והכי נמי אמר בפרק הורוק אמר ר' יוחנן בור וחוליותו מצטרפת: בני אילפא ידים טהורות לחצאין או אין

טהורות לחצאין ה"ד אילימא דקמבר בי תרי מרביעית (נפקות) [והא נתן] מי רביעית נוטלין מהן לידים לאחד ואפי' לשנים פ"י פחות מרביעית הלזא אין נוטלין מהן לידים שאין בהן שיעור אבל אם היו רביעית ונטל מהן א' ונשתירו מהן נוטל מהן גם השני כדמפרש טעמא בפ' כל הבשר דמשירי טהרה קאתו אלא דקמשי חזא [חזא] ידיה והנתן הנוטל ידו א' וא' בשטיפה ידיו טהורות פ"י אחד נוטל בוריקת כולו כתיקון חכמים וא' בשטיפה ב' סאה ידיו טהורות דכל חזא וחדא חשיבא באנפי נפשה וה"ה נטל ידו אחד ונגבזה וחזר ונטל ידו אחרת טהורות אלא דקמשי פלגא פלגא ידיה (על) (מצות נטילה עד הפרק) ונטל חצי הפרק (ס"א איננו) ונטל חצי הפרק תחילה וניגבז (ס"א איננו) וחזר ונטל חצי האחר אמר דברי ר' ינאי אין ידים טהורות לחצאין. לא צריכא דאיכא משקה טופח וכי

^[א] נראה דצ"ל ונטל חצי הפרק ויגבז וחזר ונטל חצי האחר וכי.